

Motion till riksdagen 2025/26:197

av **Hanna Gunnarsson m.fl. (V)**

Offentlig förköpsrätt för att säkra totalförsvaret

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur stat och kommun kan ges förköpsrätt i fråga om fastighetsaffärer som behövs för att säkra totalförsvaret, i likhet med finsk lagstiftning, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i ett första steg bör pröva hur förköpsrätt fungerar i ett antal strategiskt viktiga kommuner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Fortifikationsverket i uppdrag att se över strategiska markköp på orter med svensk försvarsindustri och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I rapporten Att äga eller hyra sina verksamhetslokaler – viktiga överväganden för offentliga aktörer från 2021 noterar Kommuninvest att försäljningen av offentliga fastigheter ökat kraftigt under senare år. Frågan aktualiserades ytterligare 2023 när fastighetsbolaget SBB rasade på börsen. Bolaget ägde 750 samhällsviktiga fastigheter, däribland rättsvårdande myndigheter och den militära anläggningen Dalregementet, men också vårdcentraler och skolor.

Ett kommersiellt ägande av samhällsviktiga fastigheter öppnar för oseriösa fastighetsspekulanter eller säkerhetspolitiskt direkt olämpliga ägare, som t.ex. bolag kopplade till den kinesiska staten. När fastigheter med ett vitalt nationellt intresse riskerar att hamna hos direkt skadliga ägare måste det offentliga ha möjlighet att agera.

I betänkandet av utredningen om en ny förköpslag (SOU 2024:38) föreslås en statlig förköpsrätt för att förvärva egendom för det militära och det civila försvaret. Det är ett steg i rätt riktning, men inte tillräckligt. I Finland har staten enligt lag en förköpsrätt om

förvärvet av fastigheten behövs för att säkerställa försvaret, gränsbevakningen eller gränssäkerheten, för att övervaka och trygga den territoriella integriteten eller för att säkerställa den nationella säkerheten. Det är en lagstiftning som saknas i Sverige.

Vänsterpartiet vill se en reglering av markköp för att värna Sveriges säkerhetspolitiska intressen. Stat och kommun ska ges förköpsrätt vid försäljning av samhällsviktiga fastigheter. I ett första skede bör ett antal strategiskt viktiga kommuner omfattas, såsom förslagsvis orter där viktig försvarsindustri är etablerad.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur stat och kommun kan ges förköpsrätt i fråga om fastighetsaffärer som behövs för att säkra totalförsvaret, i likhet med finsk lagstiftning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör i ett första steg pröva hur förköpsrätt fungerar i ett antal strategiskt viktiga kommuner. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett strategiskt arbete med markköp

Staten är en stor markägare runt om i Sverige. Samtidigt finns det ofta en vilja att minska statens markinnehav. Det finns viktiga säkerhetsdimensioner att ta hänsyn till och vårt statliga markägarande bör i framtiden präglas av en större säkerhetsdimension än idag. Fortifikationsverket (FortV) förvaltar ensamt ca 370 000 hektar mark och är den myndighet som äger, utvecklar och förvaltar Sveriges försvarsfastigheter. De har en viktig roll i att tillhandahålla mark, anläggningar och lokaler till totalförsvaret. Det finns starka skäl att ge FortV uppdrag att se över strategiska markköp på orter med svensk försvarsindustri.

Regeringen bör ge Fortifikationsverket i uppdrag att se över strategiska markköp på orter med svensk försvarsindustri. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer i vår motion med anledning av regeringens skrivelse 2024/25:193 Försvarsindustristrategi för ett starkare Sverige – innovation, produktion och samarbete (mot. 2025/26:54) och i vår motion Fortifikationsverkets styrning och uppdrag (mot. 2025/26:174).

Hanna Gunnarsson (V)

Tony Haddou (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Jessica Wetterling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Gudrun Nordborg (V)

Håkan Svenneling (V)